

RAGIP HULÛSİ ÖZDEM

1893—1943

T. T. K. üyelerinden İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Linguistik Profesörü Ragıp Hulusi Özdem, uzun zamandanberi midesinden muztarıptı. Ümitsiz bir ameliyattan sonra hayata gözlerini kapayışı onu yakından tanıyanları teessür içinde bıraktı. Zahmetli ve uzun süren bir tahsil çağından ve ondan daha çok süren araştırmalardan sonra yetişkin bir bilginin eserlerini tamamlayamadan üfulü cidden hazindir. Ragıp Hulusi ile Dil Encümeninde beraber çalışırken onun gayretine ve kanaatlerini büyük enerji ile müdafaa edişine yakından şahit olmuştum.

Ragıp Hulusi Özdem'i son senelerde en çok dil inkılabı ve Türkçenin zenginleştirilmesi konusu ilgilendiriyordu. "*Dilimizin ıslahı üzerine muhtıra* „ adlı eserinde bu meseleyi ilim adesesile inceledikten sonra 15 maddelik bir teklifle doğru yolu bulup göstermeğe çalışır. Çok okuduğu ve Fransız, Macar, Osmanlı ekollerinden geçtiği için onun bazan tereddütlere düştüğü ve muhtelif cereyanların zayıf taraflarını kolaylıkla keşfettiği ve sırası gelince baltaladığı da görülür. Ragıp Hulusi Özdem'i gâh "neologiz „ min ateşli taraftarı gâh bir "purist „ olarak karşımızda buluruz. Eserlerinde ortaya attığı ıstılah mahiyetinde yeni şekillerden hiç olmazsa bir kısmının umumî dile mal olacağını sanırız.

Ragıp Hulusi Özdem'in kısa hal tercümesi :

1309 (1893) de Selanik'te doğmuş, Selimiye mektebinde ilk tahsilini tamamladıktan sonra idadiye geçmiş, bir sene "Selanik Mission Laique Francaise „ de bulunmuş, 1328-1329 ders senesinde İstanbul Hukuk Fakültesinde okuduktan sonra Edebiyat Fakültesine geçmiş ve 29 mart 1336 da diploma almıştır. Üniversite tarafından tettebbü için Fransaya gönderilen R. H. Ö. bir sene Sorbonne'da Prof. Meillet ve Prof. Vendryes'i dinledikten sonra Macaristan'da Türkolojiye daha çok önem verildiğini göreyerek oraya gitmiş, 3 mayıs 1926 da Prof. Németh'in yanında doktora vermiştir.

Bulunduğu vazifeler şunlardır : Asarı İslamiye ve Milliye Tetkik Encümeni Kâtipliği, Edebiyat Fakültesi Hafızı Kütüplüğü, Edebiyat Fakültesi İnzibat Memurluğu, Türk Lisanı Tarihi Müderris Muavinliği vekili, Dil Encümeni Azalığı ve Ankara Asarı Atika Müzesi Müdürlüğü, İstanbul Üniversitesi Linguistik Profesörlüğü.

R. H. Ö. hakikî manasiyle bir Polylog idi. Arapçadan Farsçadan başka Fransızca, Almanca, İngilizce, İtalyanca, Rusca, Macarca, Romence, Esperantoca'ya vakıftı. İspanyolca, Bulgarca, yeni Yunanca, Fince ile de meşgul olmuştu. Eski Yunanca ve Lâtinceyi lûgat yardımıyla okuyabiliyordu.

Türkçeye çevirdiği eserler :

W. Barthold'un *Ortaasya Türk Tarihi hakkında dersler 1927*;; Thüry Jözsef'in *Ortaasya üzerinde tetkikler*. Milli Tetebbüler sayı 2-4 1331;

H. A. Gibbons'un *Osmanlı İmparatorluğunun kuruluşu 1928*.

F. V. Hasluck'un *Bektaşilik tetkikleri 1928*.

Kendi eserleri :

C. H. P. Konferanslar serisinde *Dil İnkılâbımızın bugünkü durumu*.

Edebiyat Fakültesi Yayınlarından *Dilimizin ıslahı üzerinde muhtıra 1941*.

Tarihsel bakımdan öz türkçe ve yabancı sözlerin fonetik araçları 1939.

"Yor,, lâhikası. Doktora tezi.

Tamamlanmamış eserleri :

İstanbul türkçesinin nazari fonetiği.

Linguistik dersleri.

Kederli ailesine başsağlığı diler, yarıda bıraktığı işin arkadaşları ve yetiştirdiği talebeleri tarafından ele alınarak ileri götürüleceğini umarız.

Dr. H. KOŞAY

Rahmetli Profesör Ragıp Hulusi Özdem